

Bruselj, 18.12.2013
COM(2013) 921 final

POROČILO KOMISIJE

**ŠESTO LETNO POROČILO O IZVAJANJU EVROPSKEGA SKLADA ZA
RIBIŠTVO (2012)**

{SWD(2013) 533 final}

KAZALO

1.	UVOD	3
2.	SPLOŠNA OCENA IZVAJANJA ESR	3
2.1.	Finančno izvajanje v državah članicah	3
2.2.	Glavna področja poseganja za ESR	4
2.3.	Sprememba uredbe o ESR	5
2.4.	Nadaljnje ukrepanje na podlagi posebnega poročila Evropskega računskega sodišča	6
2.5.	Revizija izvajanja uredbe o gorivu.....	6
2.6.	Izvrševanje proračuna s strani Komisije	6
2.7.	Uporaba tehnične pomoči s strani držav članic.....	6
2.8.	Uporaba tehnične pomoči s strani Komisije	6
2.8.1.	Informacijska tehnologija	7
2.8.2.	Enota za podporo omrežju evropskih ribolovnih območij (FARNET).....	7
2.8.3.	Konference	7
2.8.4.	Komunikacijske dejavnosti	7
2.8.5.	Študije	7
2.8.6.	Osebj, zaposleno za določen čas	7
2.9.	Usklajevanje ESR s strukturnimi skladi in Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja (EKSRP)	7
3.	OCENA IZVAJANJA ESR PO OSEH.....	7
3.1.	Os 1 – Prilagoditev evropskega ribiškega ladjevja	7
3.1.1.	Trajna ukinitvev (člen 23 ESR).....	8
3.1.2.	Začasna ukinitvev (člen 24 ESR).....	9
3.1.3.	Naložbe v ribiška plovila in selektivnost (člen 25 ESR).....	10
3.2.	Prednostna os 2 – Ribogojstvo in predelava	10
3.2.1.	Ribogojstvo	10
3.2.2.	Predelava	11
3.3.	Os 3 – Pilotni projekti (člen 41 ESR)	11
3.4.	Os 4 – Trajnostni razvoj ribolovnih območij	12
4.	FINANČNO IZVAJANJE ESR s strani Komisije v KONVERGENČNIH IN NEKONVERGENČNIH REGIJAH	13

POROČILO KOMISIJE

ŠESTO LETNO POROČILO O IZVAJANJU EVROPSKEGA SKLADA ZA RIBIŠTVO (2012)

1. UVOD

To poročilo izpolnjuje zahtevo iz člena 68 Evropskega sklada za ribištvo¹ (ESR), ki določa, da Komisija vsako leto Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij poroča o dejanskem izvajanju ESR za preteklo leto. Temelji na njeni proučitvi in presoji letnih poročil držav članic in drugih dostopnih podatkih.

Poročilo je razdeljeno na dva glavna dela. Prvi del zajema splošno oceno izvajanja ESR s strani držav članic in Komisije v letu 2012. Obravnava tudi ustrezne trende na podlagi podatkov, ki so jih države članice predložile na zahtevo Komisije v skladu s členom 40 izvedbene uredbe ESR².

V drugem delu je predstavljena podrobnejša ocena izvajanja ključnih ukrepov v različnih prednostnih oseh ESR. V okviru osi 1 podrobneje obravnava trajno ukinitvev (člen 23 ESR), začasno ukinitvev (člen 24 ESR) ter naložbe v ribiška plovila in selektivnost (člen 25 ESR), ki se običajno imenujeta posodobitev plovil. Čeprav v okviru osi 2 obravnava samo ribogojstvo in predelavo, v okviru osi 3 pa pilotne projekte (člen 41 ESR), obravnava vse ukrepe za trajnostni razvoj ribiških območij v okviru osi 4.

2. SPLOŠNA OCENA IZVAJANJA ESR

Poročilo dopolnjuje delovni dokument služb Komisije, v katerem so bili za dokumentiranje izvajanja ESR s podrobnimi podatki o finančnem izvajanju³ v vsaki državi članici uporabljeni podatki iz letnih poročil držav članic o izvajanju.

Podatki držav članic omogočajo primerjavo uporabe ESR v dveh časovnih točkah: 31. julija 2012 in 31. maja 2013⁴. Na ta način pridemo do uporabnih informacij o trendih in vzorcih v izvajanju ESR od leta 2007, zlasti glede obveznosti.

2.1. Finančno izvajanje v državah članicah

Potrjena vmesna plačila držav članic do konca decembra 2012 so znašala 41,4 % (1 776 515 076 EUR) skupno dodeljenih sredstev za ESR, kar je 49,6 % (588 789 657 EUR) več kot decembra 2011.

31. julija 2012 so obveznosti ESR znašale 2,42 milijarde EUR (56,31 % skupnih dodeljenih sredstev iz ESR). To v povprečju znaša 440,36 milijona/leto od leta 2007.

¹ Člen 68 Uredbe Sveta (ES) št. 1198/2006 z dne 27. julija 2006 o Evropskem skladu za ribištvo (UL L 223, 15.8.2006).

² Uredba Komisije (ES) št. 498/2007 z dne 26. marca 2007 (UL L 120, 10.5.2007).

³ Preglednica I. Finančno izvajanje v konvergenčnih regijah.
Preglednica II. Finančno izvajanje v nekonvergenčnih regijah.
Preglednica II. Zneski, programirani za ESR, po prednostnih oseh in državah članicah.
Preglednica IV. Odhodki, potrjeni za ESR, po prednostnih oseh in državah članicah.

⁴ Zaradi težav s kakovostjo podatkov v nekaterih državah članicah (Češka, Danska, Finska) so podatki, uporabljeni za maj 2013, pravzaprav podatki za maj 2012.

V obdobju od 31. julija 2012 do 31. maja 2013 so se obveznosti povečale za 476 milijonov EUR (8-odstotno povečanje v primerjavi z letnim povprečjem), na 2,898 milijarde EUR (67,37 % skupnih dodeljenih sredstev iz ESR). To pomeni 20-odstotno povečanje v obdobju desetih mesecev, kar kaže na precejšno pospešitev izvajanja. Vzrok za pospešeno izvajanje je predvsem časovna razporeditev (bliža se namreč konec programskega obdobja), delno pa ga je mogoče pojasniti tudi z doplačili za države, v katerih se izvajajo programi za finančno prilagoditev (primerjaj oddelek 2.3 v nadaljevanju).

Javni nacionalni prispevek do 31. julija 2012 je znašal 1,58 milijarde EUR (287,27 milijona EUR na leto). Ta številka je 31. maja 2013 znašala 1,729 milijarde EUR, kar pomeni, da se je v desetih mesecih povečala za 149 milijonov EUR. V primerjavi z letnim povprečjem ta podatek kaže tudi na zmanjšanje nacionalnih odhodkov, kar je v skladu z obdobjem fiskalne konsolidacije, s katerim se spopadajo številne države članice.

2.2. Glavna področja poseganja za ESR

Preglednica v nadaljevanju prikazuje pet najpomembnejših ukrepov (glede obveznosti na posamezni ukrep) julija 2012 in maja 2013.

31. julij 2012	31. maj 2013
trajna ukinitiv (19,61 %)	predelava (17,41 %)
ribogojstvo (12,98 %)	trajna ukinitiv (17,25 %)
predelava (12,79 %)	ribogojstvo (14,83 %)
ribiška pristanišča (10,89 %)	ribiška pristanišča (11,46 %)
začasna ukinitiv (7,67 %)	začasna ukinitiv (7,40 %)

Iz preglednice je razvidno, da so se obveznosti ESR precej prerazporedile. V prvi polovici leta 2013 so ukrepi glede ladjevja, kot so trajna in začasna ukinitiv, postali manj pomembni v primerjavi z naložbami v predelavo, ki jih podpira ESR. Izvajanje trajnih ukinitiv se je zmanjšalo za skoraj 4 %, izvajanje začasnih ukinitiv pa se je prav tako upočasnilo. Ribogojstvo še naprej ostaja zelo pomembno. Omeniti je treba tudi skromno povečanje obveznosti na področju osi 4 (7,2 % obveznosti), kar bi lahko pomenilo, da se na tem področju zadeve počasi izboljšujejo. Pomen obveznosti na področju infrastrukturnih projektov (ribiška pristanišča) je ostal stabilen.

To potrjuje tudi trend združevanja za obveznosti ESR. Pet najpomembnejših ukrepov do 31. julija 2012 je predstavljalo 63,96 % vseh obveznosti. Ta delež je do 31. maja 2013 znašal 68,86 %, kar pomeni 6,88-odstotno povečanje.

Naslednja preglednica prikazuje razvoj relativnega pomena vseh obveznosti za posamezno prednostno os, iz česar je razvidno precej pospešeno izvajanje obveznosti osi 2 zaradi povečanih obveznosti v podporo ribogojstvu in predelavi:

Prednostna os	31. julij 2012	31. maj 2013	Razvoj
Os 1	33,05 %	30,42 %	▼

Os 2	28,96 %	32,64 %	▲
Os 3	27,59 %	27,38 %	▼
Os 4	7,1 %	7,2 %	▲
Os 5	3,29 %	2,42 %	▼

Naslednja preglednica prikazuje povezavo med obveznostmi in načrtovanimi odhodki za programsko obdobje za posamezno prednostno os. Os 1 je bila do 31. julija 2012 najnaprednejša. Os 2 je do 31. maja 2013 postala zelo pomembna. Povečanje odhodkov v ukrepih osi 2 (+ 21 odstotnih točk) je precej višje od porabe ESR na splošno. Os 3 prav tako kaže precejšnje povečanje. Podatki za os 4 potrjujejo pozitiven razvoj. Je pa ta os še vedno precej pod porabo ESR na splošno, čeprav se je razlika zmanjšala.

Prednostna os	31. julij 2012	31. maj 2013	Razvoj (odstotne točke)
Os 1	67,24 %	74,36 %	△
Os 2	56,6 %	77,47 %	▲▲▲
Os 3	57,8 %	67,31 %	▲
Os 4	28 %	44,60 %	▲▲
Os 5	44,04 %	44,60 %	—

2.3. Sprememba uredbe o ESR

Aprila 2012 je bila uredba o ESR spremenjena, da bi se omogočilo izvajanje nekaterih finančnih določb za države članice, ki so jih prizadele ali jih bodo verjetno prizadele resne težave v zvezi s finančno stabilnostjo⁵. V skladu s to spremembo je Portugalska zaprosila za povišan znesek, za deset odstotnih točk višji od stopnje sofinanciranja, ki se uporablja za vsako izmed prednostnih osi (doplačilo), za novo prijavljene odhodke za vmesna plačila. Komisija je tej prošnji ugodila in z zadnjim plačilom leta 2012 izvršila izplačilo doplačila ESR v znesku 3 886 540,26 EUR za konvergenčne regije in znesku 545 056,63 EUR za nekonvergenčne regije. Na podlagi podobne prošnje glede uporabe novih določb je Grčija prejela skupni dodatni znesek v višini 8 481 762,10 EUR, od tega 8 069 045,80 EUR za konvergenčne regije in 412 716,30 EUR za nekonvergenčne regije. Romunija je prav tako zaprosila za povišan znesek, ki je za deset odstotnih točk višji od stopnje sofinanciranja, za novo prijavljene odhodke za vmesna plačila. Vendar pa vmesna plačila v letu 2012 niso bila izvedena.

⁵ Uredba Sveta (EU) št. 387/2012 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1198/2006 o Evropskem skladu za ribištvo (UL L 129, 16.5.2012).

2.4. Nadaljnje ukrepanje na podlagi posebnega poročila Evropskega računskega sodišča

Ukrepi na podlagi poročila Evropskega računskega sodišča⁶ o ukrepih iz člena 25(2) ESR so obsegali navodilo, ki ga je Komisija decembra 2011 poslala državam članicam glede razlage člena 25(2), v katerem je razlikovala med naložbami, ki ne prispevajo k večji ribolovni zmogljivosti plovil, in naložbami, ki k temu prispevajo. Na podlagi tega navodila so države članice pregledale vse projekte in večina je že odpravila problem priznanih neupravičenih odhodkov. Države članice so po potrebi tudi preverile zadevna merila za izbor in tako zagotovile, da bo za vse naložbe v ribiška plovila izvedeno predhodno vrednotenje. To je bilo dopolnjeno še z izjavo upravičenca, ki je potrdil, da projekt ne bo prispeval k večji ribolovni zmogljivosti plovila, in izjavo posredniškega telesa (včasih tudi neodvisnega strokovnjaka), odgovornega za zagotovitev, da načrtovana naložba ni prispevala k ribolovni zmogljivosti plovila.

2.5. Revizija izvajanja uredbe o gorivu

Z revizijo izvajanja uredbe o gorivu (Uredba Sveta (ES) št. 744/2008) so bile ugotovljene pomanjkljivosti v nacionalnih sistemih upravljanja in nadzora. Komisija je zagotovila, da so odgovorni nacionalni organi te pomanjkljivosti ustrezno analizirali. Sredstva, ki so bila na nacionalni ravni vzpostavljena za preverjanje primernosti ukrepov, so bila po potrebi okrepljena, zlasti glede ustreznega preverjanja števila dni na morju v okviru trajne ukinitve ali sredstev za preverjanje, da plovila med obdobji začasne ukinitve niso aktivna. Poleg tega je Komisija natančno proučila metodo za preverjanje skladnosti s posebnimi zahtevami uredbe, kot so zahteve iz člena 12(3) Uredbe 744/2008 in v zvezi z zahtevo, da morajo energetske stroški predstavljati vsaj 30 % proizvodnih stroškov, po potrebi pa so jo preverile tudi države članice.

2.6. Izvrševanje proračuna s strani Komisije

V zvezi z letnimi obveznostmi je bilo ugotovljeno, da je bilo leta 2012 odobrenih 15,5 % (667 529 520 EUR) skupnih odobrenih sredstev za obdobje 2007–2013 (4 292 990 279 EUR), od tega 507 543 231 EUR za konvergenčne in 159 986 289 EUR za nekonvergenčne regije. V zvezi s plačili je bilo ugotovljeno, da je bilo leta 2012 plačanih 11,1 % (474 988 271,6 EUR) skupnih odobrenih sredstev, od tega 74,6 % za konvergenčne (354 196 149,01 EUR) in 25,4 % za nekonvergenčne regije (120 792 122,59 EUR). Ta plačila so bila izvršena v obliki vmesnih plačil. Podrobne informacije so na voljo v prilogi 1 in v spremnem delovnem dokumentu služb Komisije.

2.7. Uporaba tehnične pomoči s strani držav članic

Leta 2012 je sredstva v proračunu za tehnično pomoč (os 5) odobrilo 21 držav članic. Države članice, ki so odobrile večje zneske, so: Nizozemska (58,3 % sredstev ESR, dodeljenih osi 5), Slovenija (51,6 %), Združeno kraljestvo (51,2 %), Portugalska (38 %), Poljska (15,75 %) in Španija (10,9 %). Financirani ukrepi so vključevali izboljšanje upravne zmogljivosti, razvoj informacijske tehnologije, okrepitev obveščanja in informiranja javnosti ter podporo upravljanju in izvajanju operativnih programov.

2.8. Uporaba tehnične pomoči s strani Komisije

Komisija je leta 2012 porabila 2 892 347,69 EUR iz proračuna za tehnično pomoč za naslednje:

⁶ Posebno poročilo št. 12/2011 „Ali so ukrepi EU prispevali k prilagoditvi zmogljivosti ribiškega ladjevja razpoložljivim ribolovnim možnostim“.

2.8.1. Informacijska tehnologija

Komisija je odobrila 463 330,89 EUR za računalniško opremo in storitve, povezane z vzdrževanjem in razvojem informacijskih sistemov Komisije, potrebnih za izvajanje ESR.

2.8.2. Enota za podporo omrežju evropskih ribolovnih območij (FARNET)

Za enoto za podporo FARNET je bilo odobrenih 1 890 841,80 EUR. FARNET je imel leta 2012 še naprej ključno vlogo pri pospeševanju izvajanja osi 4 ESR prek stalne metodološke in tematske podpore, zagotovljene organom za upravljanje in lokalnim akcijskim skupinam za ribištvo. Organizirana sta bila dva nadnacionalna seminarja: seminar o zeleni rasti v ribiških območjih, ki je potekal junija v Olhãu (na Portugalskem), in seminar o pripravi lokalnih akcijskih skupin za ribištvo na pobudo, ki bo nasledila os 4 (lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo), ki je potekal novembra v Quiberonu (v Franciji). Publikacije so zajemale tehnična dosjeja in reviji o istih temah. Omrežje FARNET je k prepoznavnosti osi 4 prispevalo prek svoje spletne strani, vključno z računom na družabnem omrežju, zbirke primerov projektov dobre prakse in rednega glasila.

2.8.3. Konference

Komisija je novembra 2012 organizirala konferenco o ribogojstvu (49 505,67 EUR) v La Coruñi (v Španiji).

2.8.4. Komunikacijske dejavnosti

Komisija je odobrila 38 870,45 EUR za pripravo videoposnetka o projektih osi 4 ESR, ki je na voljo na spletni strani EUROPA.

2.8.5. Študije

Komisija je v letu 2012 odobrila 449 799,00 EUR za naročilo študije „Retrospective Evaluation of Scrapping and Temporary Cessation Measures in the EFF“ (Naknadna ocena ukrepov razreza in začasne ukinitve v ESR).

2.8.6. Osebe, zaposlene za določen čas

Komisija je odobrila 850 000 EUR za plače za osebe, zaposlene za določen čas, ki sodeluje pri izvajanju ESR, zlasti za zagotavljanje ustreznega jezikovnega pokrivanja za uradne jezike EU.

2.9. Usklajevanje ESR s strukturnimi skladi in Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja (EKSRP)

Na podlagi operativnih programov je mogoče ugotoviti, da se vse države članice zavedajo potrebe po zagotavljanju skladnosti in usklajenosti s strukturnimi skladi in EKSRP pri izvajanju ESR. V operativnih programih so navedene informacije o sistemih, ki so v državah članicah vzpostavljeni (ali se vzpostavljajo) za preprečevanje prekrivanja v skladu s členom 6 Uredbe ESR. Letna poročila držav članic ne obravnavajo temeljnih težav usklajevanja.

3. OCENA IZVAJANJA ESR PO OSEH

3.1. Os 1 – Prilagoditev evropskega ribiškega ladjevja

Najnovejši podatki držav članic EU, objavljeni v letnem gospodarskem poročilu o evropskem ribiškem ladjevju za leto 2013, kažejo, da so evropska ladjevja v letu 2011 iztovorila 4,7 milijona ton morske hrane v vrednosti 6,3 milijarde EUR. Evropsko ribiško ladjevje je v primerjavi z letom 2010 leta 2011 iztovorilo manj ulova, a je ustvarilo več prihodka. Evropsko ribiško ladjevje je nadaljevalo z razvojem in počasnim okrevanjem, ki se je pričelo

v zadnjih nekaj letih. Kljub temu je po ocenah približno 45 % segmentov ladjevja zabeležilo izgubo, kar pomeni, da so potrebne nadaljnje spremembe⁷.

Število dni ladjevja EU na morju se je v obdobju 2008–2011 povečalo za skoraj 8 %, skupna poraba goriva pa se je v istem obdobju zmanjšala za 7,7 %, kar kaže na to, da ladjevje EU postaja varčnejše in išče načine za zmanjšanje porabe goriva, da bi ublažilo učinek višjih cen goriva, med drugim s spremembo ribolovnega vedenja in menjavo ribolovnega orodja.

Leta 2011 se je skupno število ribičev v ladjevju EU v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo za 6 %, povprečna plača pa se je povečala za 8 %. V tem sektorju je visoka stopnja zaposlitev s krajšim delovnim časom, odvisno od države članice in segmenta ladjevja, posebej pogosta pa je pri majhnih ladjevjih za priobalni ribolov.

Sodeč po nepreverjenih podatkih iz gospodarskega poročila naj bi različni ukrepi v okviru ESR, kot so pilotni projekti, sistemi izdajanja potrdil in menjava ribolovnega orodja za varčnejšo ribolovno orodje, pripomogli k izboljšanju gospodarske uspešnosti več ladjevij.

Majhna ladjevja za priobalni ribolov: Na splošno so majhna ladjevja za priobalni ribolov uspešnejša kot ladjevja, ki jih sestavljajo večja plovila. V majhnih ladjevjih za priobalni ribolov je bilo zaposlenih več kot 40 % skupnega števila zaposlenih in čeprav ta ladjevja predstavljajo samo 6 % skupne bruto tonaže in iztovarjanj po teži, so predstavljala 15 % vrednosti ob iztovarjanju ter 20 % čistega dobička in bruto dodane vrednosti. V primerjavi s preostalimi ladjevji so ustvarila najvišjo bruto dodano vrednost, pa tudi bruto in čisti dobiček kot odstotek prihodka.

Ta pozitiven trend potrjujejo ugotovitve nedavne socialno-ekonomske študije, ki je analizirala obalna območja v Galiciji, na Škotskem, v Bretaniji in na Siciliji⁸. Iz tega izhaja, da so majhna ladjevja za priobalni ribolov na splošno dobičkonosna. Ker so zaposlitve pogosto s krajšim delovnim časom (in ribolov ni edini vir prihodka za družino), so majhna ladjevja za priobalni ribolov precej odporna na gospodarske težave. Z vidika velikosti so ta ladjevja stabilna, čeprav se nekatera povečujejo. Večanje ladjevij je v nekaterih primerih mogoče pojasniti s statističnimi prilagoditvami, pa tudi z zamenjavo večjih plovil za manjša, ki porabijo manj goriva in ulovijo manjši delež reguliranih staležev (oziroma jih ne polovijo v celoti). Lokalno prebivalstvo, ki je pred gospodarsko krizo ribištvo opustilo zaradi delovnih mest v drugih sektorjih (na primer gradnji ali gostinstvu), sedaj pa se vrača k ribištvu, prav tako prispeva k temu trendu.

3.1.1. Trajna ukinitev (člen 23 ESR)

ESR zajema ukrepe za prilagoditev ribiškega ladjevja EU, vključno z javno pomočjo za trajno ali začasno ukinitev ribolovnih dejavnosti. Od 31. julija 2012 se je izvajalo skupno 3 692 postopkov za trajno ukinitev. Za to je bilo odobrenih približno 475 milijonov EUR sredstev ESR (128 657 EUR za posamezno operacijo). Nacionalni javni prispevek je znašal nadaljnjih 364,44 milijona EUR (98 711 EUR za posamezno operacijo). Skupni javni stroški za posamezno operacijo so znašali 227 368 EUR. Do 31. maja 2013 se je število operacij trajne ukinitve povečalo za 9,1 %, na 4 026. Obsegale so 3 977 razrezov (98,78 %) in 49 prerazporeditev za dejavnosti, ki ne spadajo v področje ribolova (1,22 %). Trajna ukinitev v namene ustvarjanja umetnih morskih grebenov še ni bila uporabljena.

⁷ Informacije, potrjene v obvestilu o „Profitability of the EU fishing fleet“ (Donosnosti ribiškega ladjevja EU), ki ga je Skupno raziskovalno središče pripravilo za Evropski parlament – IB/B/PECH/IC/2013-087 – julij 2013.

⁸ Socialno-ekonomske razsežnosti ribištva v EU. Poročilo, ki ga je naročila Evropska komisija, MRAG, avgust 2013.

V smislu obveznosti je bilo za razrez odobrenih 486 milijonov EUR sredstev ESR (122 233 EUR za posamezno operacijo). Nacionalni prispevek je znašal nadaljnjih 329,9 milijona EUR (82 957 EUR za posamezno operacijo). Skupni javni strošek je znašal 205 190 EUR. Ob primerjavi obeh podatkov je razvidno, da se povprečni javni strošek razrezov zmanjšuje.

Naknadna ocena ukrepov trajne ukinitve na področju ribištva

Nedavna študija⁹ o ukrepih trajne in začasne ukinitve na področju ribištva v okviru ESR in finančni instrument za usmerjanje ribištva sta analizirala ukrepe glede flote na vzorcu 9 držav članic¹⁰. Predhodni rezultati kažejo, da je po mnenju dveh organov za upravljanje razrez neučinkovit in neuspešen pri usklajevanju zmogljivosti in virov, zlasti v primerjavi s prenosnimi ribolovnimi koncesijami¹¹. Pet drugih organov za upravljanje¹² meni, da je razrez učinkovit, a v glavnem neuspešen način za hitro zmanjšanje ribolovne zmogljivosti – merjene v bruto tonaži in kilovatih. Isti organi, ki so sodelovali v študiji, menijo tudi, da ni jasne povezave med zmanjšanjem zmogljivosti in stanjem ribolovnim virov.

Študija v veliki meri potrjuje tudi, da so razrez že uporabljali kot sredstvo za izboljšanje ekonomske učinkovitosti in, v številnih primerih, za posodobitev ladjevja¹³. Navaja tudi, da se bo po mnenju večine organov, ki so sodelovali v študiji, v prihodnosti število razrezov zmanjšalo, saj je prestrukturiranje ladjevij skoraj končano.

V študiji so sodelovali tudi posamezni upravičenci. Številni so navedli, da bi se še naprej ukvarjali z ribolovom, če ne bi bilo javnega razreza. Njihovi razlogi za razrez pa niso bili povezani s stanjem staležev, ampak so bili v glavnem povezani s pomanjkanjem donosnosti posla in/ali dejavnikov, kot so dopolnjena upokojitvena starost in drugo.

Študija kaže tudi, da je precejšnje število (22 %) tistih, ki so prejeli javno podporo za razrez svojih ribiških plovil, prejete premije pravzaprav ponovno naložilo v ribiški sektor s posodobitvijo svojega drugega plovila ali pa nakupom drugega plovila (takšni primeri so v sedmih od devetih študij nacionalnih primerov) oziroma v katero drugo področje ribiške industrije. Zato se pojavljajo dvomi glede učinkovitosti in uspešnosti tekočih programov za razrez pri usklajevanju ladjevij in sredstev.

Nazadnje študija kaže, da vsaj v primeru analiziranega vzorca držav članic programi za razrez na splošno niso bili namenjeni majhnim ladjevjem za priobalni ribolov.

3.1.2. Začasna ukinitve (člen 24 ESR)

V zvezi z začasno ukinitvijo je do 31. julija 2012 ESR podpiral 47 885 operacij (57 % skupnega števila operacij). Javna pomoč za posamezno operacijo je bila kljub temu nizka, 6 369 EUR (3 881,5 EUR iz ESR in 2 487,5 EUR iz nacionalnih javnih sredstev). Do 31. maja 2013 je število operacij znašalo 54 826 (54,31 % skupnega števila operacij –

⁹ Retrospective Evaluation of Scrapping and Temporary Cessation Measures in the EFF (Naknadna ocena ukrepov razreza in začasne ukinitve v ESR), poročilo MRAG, ki ga je naročila Evropska komisija, končno poročilo, objava novembra 2013.

¹⁰ Danska, Estonija, Španija, Francija, Italija, Poljska, Portugalska, Švedska in Združeno kraljestvo.

¹¹ Danska in Združeno kraljestvo.

¹² Estonija, Francija, Poljska, Portugalska in Švedska.

¹³ V zadnjih 5 letih se je povprečna starost ladjevij zvišala za manj kot 2 leti, kar kaže na to, da razrez (z javno podporo ali brez nje) upočasnjuje staranje ladjevij.

100 935). Javna pomoč za posamezno operacijo je ostala tako rekoč nespremenjena, 6 397 EUR (3 914 EUR iz ESR in 2 484 EUR iz nacionalnih javnih sredstev).

Naknadna ocena ukrepov začasne ukinitve na področju ribištva

Na podlagi navedene naknadne ocene je bilo ugotovljeno, da so učinki začasne ukinitve zlasti gospodarske (vključno z nekaterimi dokazi o kratkoročnem ohranjanju delovnih mest) in ne okoljske narave. V študiji je bila podana tudi ugotovitev, da je javno financiranje, čeprav so bile sheme začasne ukinitve uvedene zaradi obveznega prenehanja ribolovnih dejavnosti, bolj pripomoglo k politični sprejemljivosti ukrepov kot dejanskemu zmanjšanju obsega ribolova.

3.1.3. Naložbe v ribiška plovila in selektivnost (člen 25 ESR)

Kljub negotovostim, povezanim z nadaljnjimi ukrepi na podlagi poročila Evropskega računskega sodišča (glej oddelek 2.4) o izvajanju člena 25 ESR iz decembra 2011, so obveznosti ESR za naložbe v ribiška plovila in selektivnost (pogosto imenovane posodobitve) do julija 2012 znašale 8,7 % skupnega zneska, do maja 2013 pa skoraj 11 % (11 341 operacij), kar pomeni, da so se v obdobju desetih mesecev povečale za skoraj 25 %.

Še zlasti pomembne zaradi njihovega prispevka k spodbujanju selektivnosti ribištva in blaženju podnebnih sprememb so:

- **menjave motorjev** – do 31. maja 2013 je ESR podprl menjavo 1 065 motorjev, kar je 1,28 % od skupno 83 000 evropskih ribiških plovil;
- **menjave ribolovnega orodja** – do 31. maja 2013 je ESR podprl 316 menjav (0,5 % vseh operacij, ki jih je podprl ESR).

Učinek finančnega vzvoda teh dveh ukrepov je precej velik (1 EUR sredstev ESR ustvari približno 4 EUR nacionalnih sredstev, večinoma zasebnih). Ker povprečni skupni strošek posamezne operacije ni pretirano visok (24 000 EUR za motor in 11 000 EUR za orodje), visokega učinka finančnega vzvoda ni težko doseči.

3.2. Prednostna os 2 – Ribogojstvo in predelava

3.2.1. Ribogojstvo

Sektor ribogojstva v državah EU-28 (vključno s Hrvaško) je leta 2011 proizvedel 1,3 milijona ton (0,3-odstotno zmanjšanje od leta 2010) v vrednosti 3,5 milijarde EUR¹⁴. Čeprav nedavni podatki kažejo, da se je gospodarska uspešnost v sektorju ribogojstva izboljšala, je večina delavcev v tem sektorju zaposlenih s krajšim delovnim časom, pri čemer je zaposlenih skupaj 80 000 ljudi v 14 000 podjetjih, od tega pa je 90 % mikropodjetij. Delež zaposlitev za krajši delovni čas je zlasti visok v podsektorjih gojenja lupinarjev in sladkovodnih organizmov.

Iz preglednic v oddelku 2 je razvidno, da odhodki za ukrepe na področju ribogojstva ostajajo med največjimi obveznostmi ESR. Od 31. maja 2013 je bilo za ribogojstvo odobrenih 429,9 milijona sredstev ESR. Prispevek EU je bil vzvod za 183,4 milijona EUR nacionalnega javnega prispevka in nadaljnjih 537,8 milijona EUR zasebnih sredstev. Povedano drugače, 1 EUR sredstev ESR je imel učinek finančnega vzvoda v višini 1,68 EUR dodatnih nacionalnih sredstev, od tega 0,43 EUR javnih in 1,25 EUR zasebnih.

Čeprav novejši trendi kažejo na zvišanje pomoči ESR za naložbe v ribogojstvu, proizvodnja v zadnjem desetletju ostaja enaka. Danes 10 % porabljene morske hrane v EU prihaja iz

¹⁴ Podatki iz osnutka gospodarskega poročila Znanstvenega, tehničnega in gospodarskega odbora za ribištvo o ribogojstvu za leto 2013, vključno s podatki o ribjih drstiščih in vzgajališčih.

ribogojstva, 25 % iz ribiškega sektorja EU in 65 % iz uvoza iz tretjih držav (ki zajema tako ribištvo kot ribogojstvo). Glede na to, da je razlika med porabo in proizvodnjo iz ribolovnega sektorja v zadnjih letih vse večja, ribogojstvo lahko pomaga zapolniti ta primanjkljaj. Po ocenah Komisije bi lahko zvišanje porabe v evropskem sektorju ribogojstva za 1 % pripomoglo k ustvarjanju od 3 000 do 4 000 delovnih mest s polnim delovnim časom.

Zato je Komisija z reformo skupne ribiške politike predlagala spodbujanje ribogojstva z odprto metodo usklajevanja. Ta metoda ne nalaga novih obveznosti in ne spreminja veljavnega pravnega okvira. Temelji na strateških smernicah, ki jih je sprejela Komisija in bodo državam članicam pomagale pri pripravi njihovih večletnih nacionalnih strateških načrtov, pri čemer bodo upoštevale specifične izhodiščne razmere, izzive in potenciale posamezne države.

V smernicah¹⁵, ki jih je Komisija sprejela po posvetovanju z deležniki skozi vse leto 2012, so opredeljeni štirje poglobitveni izzivi za trajnostno rast v sektorju: 1) opredelitev glavnih ovir za rast; 2) izboljšanje integriranega prostorskega načrtovanja; 3) večja konkurenčnost sektorja, vključno z učinkovitejšo uporabo sredstev EU; 4) boljše izkoriščanje konkurenčnih prednosti.

3.2.2. Predelava

V sektorju predelave rib v EU je dejavnih več kot 3 500 podjetij, katerih glavna dejavnost je predelava rib, pri čemer njihov promet znaša približno 23 milijarde EUR.

Iz preglednic v oddelku 2 je razvidno, da je pomoč predelovalni industriji največja obveznost ESR. Od 31. maja 2013 je bilo za predelavo odobrenih 504,6 milijona EUR sredstev ESR. Prispevek ESR je bil vzvod za 264,88 milijona EUR nacionalnega javnega prispevka in nadaljnjih 1,003 milijarde EUR zasebnih sredstev. Povedano drugače, 1 EUR sredstev ESR je imel učinek finančnega vzvoda v višini 2,51 EUR dodatnih nacionalnih sredstev, od tega 0,52 EUR javnih nacionalnih in 2 EUR zasebnih.

Pomoč ESR je prejelo skupno 4 903 operacij, povprečna javna pomoč za posamezno operacijo pa je znašala okrog 361 686 EUR. Približno 1 892 teh operacij je povezanih z razširitvijo ali posodobitvijo obstoječih naprav (68 619 EUR pomoči ESR za posamezno operacijo), 1 289 z izgradnjo novih naprav (173 428 EUR), 739 s posodobitvijo objektov za trženje (36 578 EUR) in 173 z izgradnjo novih objektov za trženje (104 452 EUR).

3.3. Os 3 – Pilotni projekti (člen 41 ESR)

ESR je v obdobju 2007–2012 podprl 453 operacij za spodbujanje inovacij. Skromno število podprtih operacij (0,53 % vseh operacij ESR) je mogoče pojasniti z relativno visokimi javnimi stroški za posamezno operacijo, ki so najvišji v ESR (273 819 EUR, od tega 141 042 EUR sredstev ESR in 132 774 EUR javnih nacionalnih sredstev). Skupni stroški za posamezno operacijo znašajo 334 327 EUR¹⁶, od tega je 60 486 EUR zasebnih sredstev.

Najnovejši podatki ne kažejo bistvenih sprememb. Število operacij se je povečalo za 13 %, na 504 (0,49 % vseh operacij). Učinek finančnega vzvoda je prav tako precej majhen. 1 EUR odobrenih sredstev ESR je prinesel 1,37 EUR nacionalnih sredstev, od tega je samo 0,43 EUR zasebnih sredstev (0,94 EUR javnih nacionalnih sredstev). Učinek finančnega vzvoda je v primerjavi s tistim v ribogojstvu in predelavi precej majhen, zlasti glede zasebnih sredstev. Te številke dokazujejo, da so inovacije drage in da za zasebne izvajalce predstavljajo tveganje, ki

¹⁵ Strateške smernice za trajnostni razvoj ribogojstva v EU, COM(2013) 229.

¹⁶ Stroški za posamezno operacijo so precej višji od stroškov za trajno ukinitvev, približno enaki kot za predelavo ter nižji od stroškov za ribiška pristanišča (475 500 EUR) in prerazporeditev (490 000 EUR) – stroški za slednja dva so najvišji.

ne prinaša kratkoročnega dobička. Potreba po javnem financiranju je na tem področju zato še toliko večja.

3.4. Os 4 – Trajnostni razvoj ribolovnih območij

Izvajanje osi 4 je leta 2012 precej napredovalo. Do konca decembra je vseh 21 držav članic, ki so se odločile za izvajanje osi 4, izbralo svoje lokalne akcijske skupine za ribištvo. Število tako izbranih skupin se je povečalo na 303 (številka se je od konca leta 2011 povečala za 83). Razvoj in izbor projektov sta prav tako precej napredovala z 2 756 projekti, izbranimi do konca leta 2012, v primerjavi s 1 625 projekti konec leta 2011.

Napredek pri obveznostih je prav tako velik, saj se je število operacij z 2 732 dne 31. julija 2012 do 31. maja 2013 povzpelo na 4 704, kar je 72-odstotno povečanje v desetih mesecih¹⁷.

Številne poglobljene študije, ki jih je izvedla enota za podporo FARNET, so pokazale, da so imele lokalne akcijske skupine za ribištvo v okviru FARNET pomembno vlogo pri združevanju ribiških skupnosti in povečanju njihovega vpliva, saj so jim omogočile sodelovanje v postopku odločanja. Številni projekti so pripomogli k povečanju prihodkov in ohranjanju delovnih mest s krepitvijo položaja ribičev v dobavni verigi s spodbujanjem povezovanja med akterji in sektorji, tako da se več dodane vrednosti ohrani na lokalni ravni in v lokalnem gospodarstvu. Os 4 je pripomogla tudi k ustvarjanju delovnih mest na ribolovnih območjih s spodbujanjem podjetništva in inovacij ter izkoriščanjem potenciala modre rasti in razvoja obalnih območij. Lokalne akcijske skupine za ribištvo v okviru FARNET so imele pomembno vlogo tudi pri zagotavljanju lokalnih sredstev in pomoči pri dostopu do drugih virov financiranja.

Komisija bo leta 2013 izvedla študijo, da bi proučila prve konkretne rezultate osi 4 in njeno učinkovitost pri reševanju izzivov, s katerimi se soočajo ribiške skupnosti.

Države članice bodo morale v letu 2013 poskrbeti za neprekinjeno sodelovanje v okviru lokalnih partnerstev v programskih obdobjih 2007–2013 in 2014–2020.

¹⁷ Izmed vseh osi so se številke najhitreje povečale prav za to os, vendar je napredek glede potrjenih zneskov precej bolj skromen.

4. FINANČNO IZVAJANJE ESR S STRANI KOMISIJE V KONVERGENČNIH IN NEKONVERGENČNIH REGIJAH

Država		Dodeljeno ¹⁸ a	Odobreno b	Plačano c	% (b) / (a)	% (c) / (a)
Belgija	Obdobje 2007–2013	26 261 648,00	21 694 722,00	15 856 227,33	82,61 %	60,38 %
	Finančno leto: 2012	4 412 449,00	4 488 923,00	4 612 318,33		
Bolgarija	Obdobje 2007–2013	75 876 747,00	61 059 315,00	24 502 673,70	80,47 %	32,29 %
	Finančno leto: 2012	13 084 212,00	13 951 819,00	8 876 800,51		
Češka	Obdobje 2007–2013	27 106 675,00	22 710 961,00	19 509 468,35	83,78 %	71,97 %
	Finančno leto: 2012	4 043 811,00	4 218 249,00	4 751 403,43		
Danska	Obdobje 2007–2013	133 675 169,00	113 425 745,00	81 116 203,18	84,85 %	60,68 %
	Finančno leto: 2012	19 463 114,00	19 852 376,00	15 682 178,48		
Nemčija	Obdobje 2007–2013	149 121 176,00	123 796 571,30	66 340 414,55	83,02 %	44,49 %
	Finančno leto: 2012	22 443 794,00	22 615 496,00	5 985 395,64		
Estonija	Obdobje 2007–2013	84 568 039,00	69 079 907,00	42 228 804,18	81,69 %	49,93 %
	Finančno leto: 2012	12 995 534,00	14 201 298,00	11 253 780,39		
Irska	Obdobje 2007–2013	42 266 603,00	34 916 400,00	33 467 120,83	82,61 %	79,18 %
	Finančno leto: 2012	7 101 580,00	7 224 661,00	12 876 961,83		

¹⁸ V zneskih za obdobje 2007–2013 so upoštevane sprostitev obveznosti.

Grčija	Obdobje 2007–2013	207 832 237,00	178 811 400,00	94 864 163,39	86,04 %	45,64 %
	Finančno leto: 2012	29 514 336,00	29 278 211,00	26 878 883,21		
Španija	Obdobje 2007–2013	1 131 890 912,00	967 521 798,00	599 079 998,75	85,48 %	52,93 %
	Finančno leto: 2012	162 654 289,00	163 526 782,00	194 609 146,09		
Francija	Obdobje 2007–2013	215 686 616,00	182 921 534,31	97 093 626,69	84,81 %	45,02 %
	Finančno leto: 2012	31 457 343,00	32 086 491,00	9 318 657,31		
Italija	Obdobje 2007–2013	424 342 854,00	360 602 126,00	163 479 766,46	84,98 %	38,53 %
	Finančno leto: 2012	61 620 807,00	62 672 067,00	0,00		
Ciper	Obdobje 2007–2013	19 724 418,00	16 736 518,00	15 480 209,52	84,85 %	78,48 %
	Finančno leto: 2012	2 871 876,00	2 929 314,00	2 202 183,74		
Latvija	Obdobje 2007–2013	125 015 563,00	102 564 209,00	86 400 450,19	82,04 %	69,11 %
	Finančno leto: 2012	19 243 706,00	20 816 794,00	21 230 404,72		
Litva	Obdobje 2007–2013	54 713 408,00	45 381 203,00	28 624 771,79	82,94 %	52,32 %
	Finančno leto: 2012	8 161 553,00	8 671 254,00	5 503 907,88		
Luksemburg	Obdobje 2007–2013	0,00	0,00	0,00	0,00 %	0,00 %
	Finančno leto: 2012	0,00	0,00	0,00		
Madžarska	Obdobje 2007–2013	34 769 572,00	28 229 202,00	21 439 659,62	81,19 %	61,66 %
	Finančno leto: 2012	5 952 501,00	6 241 343,00	8 574 577,79		
Malta	Obdobje 2007–2013	8 372 329,00	6 727 108,00	2 862 430,91	80,35 %	34,19 %
	Finančno leto: 2012	1 271 388,00	1 426 192,00	736 367,16		

Nizozemska	Obdobje 2007–2013	48 578 417,00	41 219 646,00	21 203 569,09	84,85 %	43,65 %
	Finančno leto: 2012	7 073 021,00	7 214 481,00	8 001 998,59		
Avstrija	Obdobje 2007–2013	5 259 318,00	4 469 039,00	4 374 761,67	84,97 %	83,18 %
	Finančno leto: 2012	763 814,00	776 936,00	729 306,12		
Poljska	Obdobje 2007–2013	734 092 574,00	607 762 267,00	274 047 384,03	82,79 %	37,33 %
	Finančno leto: 2012	121 944 858,00	124 084 618,00	63 019 617,70		
Portugalska	Obdobje 2007–2013	246 485 249,00	206 026 617,00	111 789 897,52	83,59 %	45,35 %
	Finančno leto: 2012	35 759 773,00	36 332 633,00	28 194 561,04		
Romunija	Obdobje 2007–2013	230 645 644,00	162 928 626,01	32 299 988,49	70,64 %	14,00 %
	Finančno leto: 2012	39 257 052,00	42 262 575,00	0,00		
Slovenija	Obdobje 2007–2013	21 640 283,00	18 568 490,00	9 136 385,71	85,81 %	42,22 %
	Finančno leto: 2012	3 515 536,00	3 298 585,00	3 384 733,19		
Slovaška	Obdobje 2007–2013	13 123 309,00	10 467 782,13	5 170 176,35	79,76 %	39,40 %
	Finančno leto: 2012	1 782 386,00	1 971 551,00	0,00		
Finska	Obdobje 2007–2013	39 448 827,00	33 473 027,00	22 341 700,84	84,85 %	56,63 %
	Finančno leto: 2012	5 743 752,00	5 858 627,00	5 914 242,07		
Švedska	Obdobje 2007–2013	54 664 803,00	46 384 052,00	24 999 874,53	84,85 %	45,73 %
	Finančno leto: 2012	7 959 199,00	8 118 383,00	0,00		
Združeno kraljestvo	Obdobje 2007–2013	137 827 889,00	114 117 078,00	51 946 750,84	82,80 %	37,69 %
	Finančno leto: 2012	23 112 801,00	23 409 861,00	32 650 846,38		

Skupaj	Obdobje 2007–2013	4 292 990 279,00	3 581 595 343,75	1 949 656 478,51	83,43 %	45,41 %
	Finančno leto: 2012	653 204 485,00	667 529 520,00	474 988 271,60		